

Motion till riksdagen 2005/06:So657

av **Dan Kihlström (kd)**

Stödet till det tobakspreventiva arbetet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt satsning på det nationella tobakspreventiva arbetet.

Motivering

Tobak utgör en av de enskilt största hälsoriskerna i Sverige och är en av de stora orsakerna till skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Tobaksrökning orsakar många sjukdomar och varje år beräknas cirka 7 000 svenskar dö i förtid på grund av rökning, 500 dör av passiv rökning och 1 200 personer förtidspensioneras. 26 miljarder kronor varje år beräknas rökningen kosta det svenska samhället, i sjukvård och minskad produktion, enligt en nyligen publicerad studie från Lunds universitet.

Det är mycket olyckligt att det nationella tobaksuppdraget nu nedprioriteras. Åtgärder mot tobaksbruket tillhör de mest kostnadseffektiva insatser som finns att tillgå för att förbättra folkhälsan. All forskning och erfarenhet visar att investeringar i arbetet med att minska rökningen blir synnerligen lönsamma.

Det tobakspreventiva arbetet har alltid varit underprioriterat i jämförelse med kampen mot alkohol och droger. Statens folkhälsoinstitut har sedan 1992 i genomsnitt anslagit 14 miljoner kronor om året för det nationella arbetet för minskat tobaksbruk. Det kan jämföras med att regeringen väljer att satsa en halv miljard kronor till alkohol- och narkotikainsatser de kommande två åren.

Trots den låga prioriteten har antalet rökare minskat i Sverige de senaste decennierna. 2004 rökte 14 procent av männen och 19 procent av kvinnorna. 25 år tidigare, 1980, rökte 36 procent av männen och 29 procent av kvinnorna.

I vissa befolkningsgrupper är dagligrökningen fortfarande vanlig. Låginkomsttagare röker i betydligt större utsträckning än höginkomsttagare och i vissa invandrargrupper röker omkring hälften av männen. Det finns därför ett stort behov av att folkhälsoarbetet fortsätter.

Fel! Okänt namn på

En neddragning av det tobakspreventiva arbetet går även emot WHO:s ramkonvention om tobakskontroll som trädde i kraft den 1 juli 2005. Det handlar om att anpassa den svenska tobakslagen efter WHO:s regelverk om skärpta regler för marknadsföring av tobak, bättre kontroll av minderåriga men framförallt handlar det om att arbeta förebyggande så att människor inte börjar röka. En kraftig neddragning av det nationella tobaksuppdraget medför svårigheter på regional och lokal nivå.

I till exempel Värmland har tobaksmissbruket ökat de senaste fyra åren. 2004 rökte 18 procent av männen och 20 procent av kvinnorna. De samhälls-ekonomiska kostnaderna för rökningen i Värmland beräknas till 811 miljoner kronor, där sjukskrivningar är den enskilt största posten med 557 miljoner kronor och produktionsbortfall, förtidspensioner och förtida dödsfall står för 186 miljoner. Det statliga stödet till det tobakspreventiva arbetet har därför varit värdefullt.

Samtalsmetodiken kring Rökfria Barn är ett exempel på en organisation som kommer att gå förlorad när det nationella stödet dras ner. Rökfria Barn kan beskrivas som en nationell kraftsamling för att minska rökningen bland gravida kvinnor och småbarnsföräldrar. De tvingas nu avsluta sitt projekt. Folkhälsoinstitutet saknar ekonomiska resurser att fortsätta finansieringen.

I Värmlands län har Rökfria Barn haft stor betydelse. Antalet rökare under tidig graviditet har halverats i Värmlands län mellan 1983 och 2000. 1983 rökte 31 procent av de värmländska kvinnorna under tidig graviditet, år 2000 var det endast 14 procent.

Det är viktigt att resurser satsas på Folkhälsoinstitutet som spelar en central roll i det tobaksförebyggande arbetet i Sverige. Statens folkhälsoinstitut har samordnat och stött det regionala arbetet, tagit fram informationsmaterial och fungerat som ett kunskapscentrum för andra myndigheter och beslutsfattare. Statens folkhälsoinstitut har även det övergripande ansvaret för tillsyn enligt tobakslagen.

Enligt de nationella målen för folkhälsan som regeringen och riksdagen beslutat om ska andelen rökare bland de grupper som röker mest halveras fram till 2014. Halveras ska också antalet ungdomar under 18 år som börjar röka eller snusa.

För att nå detta mål krävs breda samhällsinsatser och många olika aktörer på olika nivåer måste samarbeta. I det arbetet har Statens folkhälsoinstitut en viktig roll och det är viktigt att staten tar sitt ansvar för det fortsatta tobakspreventiva arbetet.

Stockholm den 29 september 2005

Dan Kihlström (kd)